

Zájmová licence jako důvod vylučující neoprávněnost zásahu do přirozených práv člověka

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá zájmovou licencí, která je jedním ze zákonných důvodů vylučujících neoprávněnost zásahu do osobnostních práv člověka. Cílem této práce je vysvětlit podstatu zájmové licence a zejména zmapovat vývoj soudní praxe k přípustnosti tajně pořízených podobizen a obrazových či zvukových záznamů zachycujících osobní projevy člověka jako důkazu v civilním soudním řízení, a to jak za účinnosti občanského zákoníku z roku 1964, kdy zájmová licence neměla oporu v zákonné právní úpravě, tak i za účinnosti občanského zákoníku z roku 2012. Pro tyto účely jsou vybrány stěžejní rozhodnutí především Nejvyššího a Ústavního soudu České republiky. Součástí diplomové práce je i krátký exkurz do dvou zahraničních právních řádů sousedních států – Německa a Slovenska. V rámci tohoto exkurzu je stručně představena úprava osobnostních práv v těchto vybraných právních rádech, zejména s důrazem na právní zakotvení zachycování podoby a osobních projevů člověka bez jeho svolení a následné užití takto pořízených materiálů jako důkazů.

První dvě kapitoly se věnují obecnému úvodu do ochrany osobnosti nejprve na ústavní, potažmo mezinárodní úrovni a následně na úrovni zákonné. První kapitola přibližuje zakotvení ochrany osobnosti v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod a v Listině základních práv a svobod. Druhá kapitola pak definuje základní pojmy týkající se ochrany osobnosti, poskytuje základní charakteristiku osobnostních práv a je nezbytným teoretickým východiskem pro zkoumanou problematiku. Jádrem práce se pak nachází ve třetí a čtvrté kapitole. Úpravu zákonných licencí nalezneme v občanském zákoníku v rámci pododdílu týkajícího se podoby a soukromí. Kapitola třetí pro pochopení dané problematiky v širším kontextu seznamuje s právní úpravou právě podoby a soukromí, kdy ve stručnosti představuje i další zákonné licence vylučující neoprávněnost zásahu do osobnostních práv. Věnuje se i kolizi základních práv a svobod a přibližuje test proporcionality, který je při posuzování nutno aplikovat. Čtvrtá kapitola pak analyzuje přístup judikatury k přípustnosti tajně pořízených záznamů, a to od konce 90. let minulého století po současnost. Prostor je věnován i problematice tzv. deep fake, který s ohledem na stále se zdokonalující umělou inteligenci nabývá na významu. Poslední kapitola pátá pak nabízí stručný vhled do německé a slovenské právní úpravy související se zkoumanou problematikou.

Klíčová slova: zájmová licence, kolize základních práv a svobod, tajně pořízený záznam